

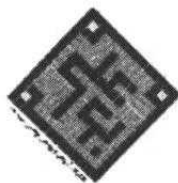
دیه و قصاص شهروندان غیرمسلمان در فقه امامیه و حقوق ایران

مؤلف: منصور ترکاشوند

www.ketab.ir

انتشارات آموزش و پژوهش بوعلی

آدرس: تهران، میدان ولیعصر، نرسیده به خیابان زرتشت، کوچه ناصر،
پلاک ۳۲ واحد ۳ تلفن: ۰۲۱-۸۶۰۳۷۴۲۸-۳ بولایپاب@gmail.com

سرشناسه	ترکاشوند، منصور، ۱۳۶۱
عنوان	دیه و قصاص شهروندان غیرمسلمان در فقه و حقوق ایران
مشخصات نشر	تهران، انتشارات آموزشی و پژوهشی بوعلی ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهر	۱۲۱ صفحه
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۷۶۹-۹۸-۳
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	قانون مقابله به مثل_ ایران
رده بندی کنگره	BP1۹۵/۷
رده بندی دیویی	۲۹۷/۳۷۵
نماره ابشناسی ملی	۵۹۲۳۱۷۳
ناشر	انتشارات آموزشی و پژوهشی بوعلی
مدیر مسئول	سیده نیلوفر شامرادی
مدیر اجرایی	محمدهادی احمدی
صفحه آرای و طراح جلد	انتشارات آموزشی و پژوهشی بوعلی
ویراستاری	وحید مرادی، صبا مرادی
تیراژ	۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ	۱ - ۱۳۹۸
چاپ و صحافی	چاپ آبان
قیمت	۶۰۰۰ ریال

دیه و قصاص شهروندان غیرمسلمان در فقه و حقوق ایران

مؤلف: منصور تکاشوند

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۶۹-۹۸-۳

ناشر: انتشارات آموزشی و پژوهشی بوعلی

چاپ اول: ۱۳۹۸

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

حق چاپ محفوظ است

کلیه حقوق و حق چاپ متن و عنوان کتاب که به ثبت رسیده است؛ مطابق با قانون حقوق مؤلفان و مصنفان و مصوب ۱۳۴۸ محفوظ و متعلق به مؤلف می باشد. هرگونه برداشت، تکثیر، کپی برداری به هر شکل (چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی) بدون اجازه کتبی از مؤلف ممنوع بوده و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

فهرست

صفحه	عنوان
۱۱	پیشگفتار
۱۳	فصل اول: مباحث مقدماتی
۱۳	درآمد
۱۴	گفتار اول: مفهوم قصاص
۱۸	گفتار دوم: مفهوم دیه
۲۳	گفتار سوم: مفهوم قتل
۲۴	گفتار چهارم: اقامه قتل
۳۳	فصل دوم: قصاص شهروندان غیرمسلمان
۳۳	گفتار اول: مشروعیت قصاص
۵۲	گفتار دوم: موجب قصاص
۵۲	گفتار سوم: شرایط قصاص نفس
۵۴	گفتار چهارم: حالت‌های جنایت بر شهروندان
۷۴	گفتار پنجم: بررسی حقوقی
۷۹	فصل سوم: دیه شهروندان غیرمسلمان
۸۰	گفتار اول: مشروعیت دیه
۹۰	گفتار دوم: مجازات یا خسارت بودن دیه
۹۷	گفتار سوم: مشروعیت دیه غیرمسلمانان
۱۰۳	گفتار چهارم: دیه غیرمسلمان
۱۱۵	منابع و مأخذ
۱۱۵	الف-منابع فارسی
۱۱۷	ب-منابع عربی

پیشگفتار

پیش از اسلام، عادت عرب جاهلی بر این بود که اگر کسی از قبیله آنان کشته می‌شد تا آنجا که قدرت داشتند از قبیله قاتل می‌کشتند.^۱ خداوند با نازل کردن قانون قصاص: «كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ الْحَرُّ بِالْحَرِّ...»^۲ خط بطلان بر آداب و سنن جاهلی کشید. اسلام، اصل «قصاص» را پذیرفت، ولی آن را محدود ساخت: «وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَ مَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطَانًا فَلَا يَسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا»^۳ به کشتن انسانی که خدا خودش را محترم دانسته است دست نیازید؛ هرکس به ستم کشته شود، به طلب کننده خون او قدرتی داده‌ایم، ولی در انتقام از حد نگذرد که او پیروزمند است.

بر اساس متون اسلامی، خداوند قصاص را برای جلوگیری از ریختن خون بی‌گناهان تشریح کرده است؛^۴ زیرا کسی که می‌داند که اگر انسان را بکشد خود نیز کشته می‌شود، دست به چنین کاری نمی‌زند.

قرآن کریم، پس از آنکه از حفظ احترام خون‌ها و حکم قصاص و چگونگی بخشش سخن می‌گوید، فلسفه تشریح قصاص را تغییر نرسم می‌کند: «وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ! ای خردمندان، در قصاص حیات و زندگی است»^۵ و در قانون قصاص، مایه حیات جامعه است؛ زیرا اگر حکم قصاص نبود و انسان‌های بزهکار و سنگدل احساس امنیت می‌کردند، جان هزاران انسان بی‌گناه به خطر می‌افتاد.

پس یکی از قوانین کیفری اسلام قصاص است که به ه نای استیفای اثر جنایت تبه‌کار است و در واقع، کیفری است که متناسب با جنایت جانی، بر او وارد می‌شود و این جنایت ممکن است به نفس یا اعضای بدن انسان وارد گردد.

مهم‌ترین هدف تشریح قصاص، ابقای زندگی و حیات بشر است که شریعت و اجرای کیفر قصاص منوط به وجود شرایطی است که فقدان هر یک از آنها می‌تواند مانع اجرای قصاص گردد، در شریعت مقدس اسلام، اگرچه «اصل قصاص» در جرائم علیه تمامیت جسمانی اشخاص با شرایطی مورد پذیرش قرار گرفته است، ولی همواره شارع مقدس به عفو و گذشت نسبت به قصاص توصیه و

۱ - طباطبایی، المیزان، ج ۱، صص ۴۳۵-۴۳۴.

۲ - سوره بقره، آیه ۱۷۸.

۳ - سوره اسراء، آیه ۳۲.

۴ - فیض الاسلام، نهج البلاغه، ص ۱۱۹۷، حکمت ۲۴۴.

۵ - سوره بقره، آیه ۱۷۹.

تأکید داشته و با وعده‌ی پاداش اخروی برای عفو‌کنندگان، عفو را برتر و افضل از اجرای قصاص دانسته است، به عبارت دیگر، نظام حقوقی اسلام، در واکنش، نسبت به این قبیل جرائم، دو اصل مهم عدالت و رحمت را مورد توجه و لحاظ قرار داده است.

در بررسی اجمالی نظام حقوقی و جزایی اسلام در حوزه‌های مختلف فردی و اجتماعی، تفاوت معناداری را، بین حقوق مسلمان و غیرمسلمان دیده می‌شود؛ از جمله تفاوت‌های بین مسلمان و غیرمسلمان در نظام حقوقی و جزایی اسلامی در مسئله قصاص و دیه می‌باشد. امروزه به موازات مطالعات در حوزه‌های مختلف احکام جزایی نظام اسلامی و گسترش فزاینده‌ی مباحث نظری گوناگون، در این رابطه، در مجامع حقوقی و فقهی با دو دیدگاه کلی روبرو هستیم: دیدگاه اول با تمسک به آراء و نظریات فقهای سلف بر این مسئله تأکید دارند که تفاوت احکام جزایی مسلمان و غیرمسلمان در نظام حقوق اسلامی، مبتنی بر نصوص صریح برگرفته از ادله‌ی اولیه اسلامی و سنت بوده و شارع مقدس بر این مصالح، در جهت تثبیت و نهادینه کردن این تفاوت‌ها، احکام ثابتی را وضع و صادر نموده است. این دیدگاه، به عنوان دیدگاه قالب و مشهور فقهای اسلامی تلقی می‌گردد، اما در دیدگاه دوم با تمسک به تحولات به وقوع پیوسته در حوزه‌ی اندیشه‌ی معاصر، قائل به امکان رفع تفاوت‌های موجود در احکام مسلمان و غیرمسلمان در حوزه‌های مختلف حقوقی، از جمله احکام کیفری و جزایی می‌باشند.

WWW.KOTABO.COM